

Bevaringsværdige gravstedsstrukturer

Af Mette Fauerskov

Landskabsarkitekt, Møller & Fauerskov Landskabsarkitekter, kirkegårds konsulent i Ribe Stift

BEVARINGSVÆRDIGE GRAVSTEDSSTRUKTURER

UMISTELIG KULTURARV PÅ KIRKEGÅRDEN

METTE FAUERSKOV

Bogen kan købes ved henvendelse til foreningen på post@kirkegaardskultur.dk.
Foto: Mathias Svold, 2022.

I *Kirkegårdskultur 2021-22* pegede jeg i artiklen "Kirkegårdens ubeskyttede kulturarv" på den overhængende risiko, der er, for at grønne kulturværdier på kirkegårdene forsvinder. Bestyrelsen for Foreningen for Kirkegårdskultur mener, at det er nødvendigt at gennemføre en national registrering af samtlige grønne kulturværdier på kirkegårdene, dels for at synliggøre dem for lokale og centrale beslutningstagere

og dels som et nødvendigt grundlag for beslutninger om udvikling og fornyelser på kirkegårdene.

Blandt mange andre kulturværdier udgør den måde, gravstederne er organiseret på – det, vi kalder gravstedsstrukturer – en værdi, der sjældent har været fokus på, og som er særligt udsat for at forsvinde. I håb om at kunne forhindre dette har vi som et bidrag til den ønskede registrering af *alle* kulturværdierne derfor udarbejdet en registrant over de kirkegårde, der stadig har en helt eller næsten helt intakt ældre gravstedsstruktur.

Registreringen er for nu afsluttet og sammenfattet i bogen *Bevaringsværdige gravstedsstrukturer. Umistelig kulturarv på kirkegården*. Bogen er sendt til foreningens medlemmer sammen med dette årsskrift og er også sendt til stifter, provstier og andre beslutningstagere på kirkegårdsområdet. I alt 17 kirkegårdsanlæg er indtil videre blevet fundet og dokumenteret i bogen med luftfotos, nærbilleder samt en tekst om det enkelte anlægs historie og karakter. Ti af anlæggene er beliggende i Ribe Stift, det gælder Sneum, Hunderup, Roager, Randerup, Sønder Skast, Brede, Nørre Løgum, Løgumkloster, Hjerpsted samt Ubjerg kirkegårde. I Haderslev Stift er fundet Jelling og Vilstrup kirkegårde. I Aarhus Stift ses Nordby, Tranbjerg og Tved kirkegårde, i Fyens Stift er Lyø Kirkegård beskrevet, og i Lolland-Falsters Stift er Bogø Kirkegård registreret.

Foruden disse anlæg indeholder bogen lister med eksempler på anlæg med delvis intakte gravstedsstrukturer, en drøftelse af problemstillinger i forhold til bevaring af den grønne kulturarv og en beskrivelse af registreringens afgrænsning og metode samt en kort oversigt over gravstedsstrukturernes historiske udvikling.

Forordet er skrevet af seniorforsker på Nationalmuseet Ulla Kjær, der også er formand for Kirkeministeriets udvalg om kirkegårde. Hun skriver bl.a., at "Der er forhold, der ikke bemærkes, i hvert fald ikke så længe de stadig væk er der. Hvis egnsforskellene forsvinder, og alle kirkegårde bliver ens, vil det kunne ses, at vi har mistet noget. Men så er det for sent."

Med en fælles indsats fra alle involverede parter, forbedret lovgivning, en rimelig byrdefordeling samt grundige registreringer og omhyggelighed i arbejdet med at bevare og tilpasse kirkegårdene er det vores håb, at det ikke er for sent.